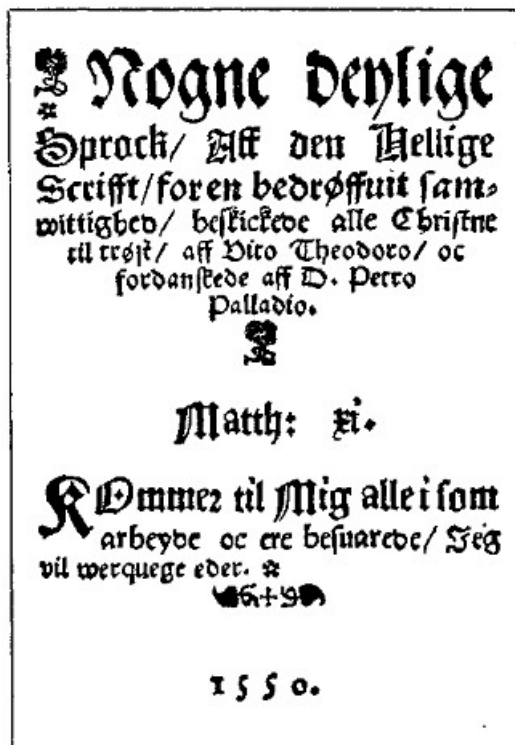

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: "Peder Palladius' Danske Skrifter", i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 17. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-palladius02val-shoot-idm139771562893536/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

Erlig oc Velbyrdig Quinde Fru Berete

Gøye/ Naade oc Fred i vor Herre Christo.

Kære Fru Berete/ den lille Tydske Bog/ som ieg
 laante aff eders Kiere hosbonde/ Erlig oc Velbyrdig
 5 dig Mand/ Herluff Trolle/ vdsatte ieg paa danske/
 oc sender ieg eder den/ til Nytt Mars gaffue/ for en tacknem-
 meligheds bekendelse/ som it ædelt Liggende fæ/ der dog icke
 skal skulig i lister oc skrin/ men vddelis til Guds vdualde.
 Thi det er til hobe sanctet aff det Ny oc Gamle Testamente/
 10 til at troste bedrøffuede Hierte/ i fristelsens tid/ som tit oc
 offte er behoff/ Fordi at Satan icke vil lade Guds vdualde
 vere met fred/ i denne iammer dal/ Huor faare it christet men-
 21 nistis leffnit er oc saa en Strid oc Kamp/ || at træde frem vdi/
 mod fristeren/ som Christus vor salig gøtere trødde selff for
 15 off/ vdi saadan en Kamp/ i græen/ i vrtegaarden/ paa kaarsit etc.
 oc brød igennem ved det Salige Gudz ord/ Bogen er liden
 dog skal den vel loffue sig selff aff sin Konstermand/ det er/
 aff den Helligaand Lige som Perler oc dyrebare Stene ere
 vel smaa/ dog ere de kaastelige/ oc ædele Soldt haffue dem
 20 besynderlige kære/ saa er vel denne bog liden i sig selff/ men
 offuergaar dog i Gudz sandhed alle liggendefæ/ som kunde
 findis i Verden aff Guld/ Perler oc dyrebare Stene. Bedendis
 eder der faare at i ville tage dette hiertens Liggendefæ til
 tacke oc haffue det kært oc vdi en idelig brug/ da skal eder icke
 25 fattis trost oc hufualelse i tilbyrlig tid/ Eder den almectigste
 Gud befalendis/ Sereffuit i Københaffn/

S. Thomis dag/ saar Juuel.

M. D. Klip.

Peder Palladius.

Sortalen.

2120

17. 17. Min sønderlig gode ven/ Naade oc fred aff Gud/
 ved vor Herre Jesum Christum. Min kære Ven oc Broder/
 effterdi ieg veed vel aff eders nød oc daglige fristelser at sig/
 som i haffue beklaget saar mig oc spurt mig om raad/ oc ieg 5
 er i alle maade skyldig/ at giffue eder oc huer Christen trolige/
 raad i saa maade/ haffuer ieg ladet Prente eder oc andre/
 som ere stedde i lige saadan nød (thi denne fristelse er saare
 almindelig oc findis mestendel hoss de beste christne) denne
 lille Bog til trøst/ at i skulle den bruge/ oc affuerie samme 10
 fristelse der met/ Thi wi kunde icke haffue nogen anden hielp/
 eller bestermelse/ mod Satans forgiftige pile oc vort syndige
 hiertis forargelse/ oc forfengelige tancker/ end Gud; ord/ Jeg
 vil dog alligenel det icke forholde for eder/ at denne lille Bog
 er icke aff mig besticket/ men altsammen aff en anden from/ 15
 gudfryctig mand til hobe dragen/ Thi der ieg vaar hoss den
 Verdige || oc Salige Doct. Morthen Luther paa Slaattet til 2131
 Coberg (paa den tid/ der Herre dagene vaare til Aalborg)
 haffde wi der en from Sogneprest/ ved navn Her Johan
 Gross/ som predicatede huer syndag paa Slaattet. Oc effterdi 20
 det vaar salige D. Morthen Luthers seduan stedze oc altid/
 at hand mestendel/ huer fiortende dag/ eller i det lengste/ huer
 tre vgers dag gick til det Høyuerdige Sacramente oc begerede
 oc søgte effter afløsning tilforn/ da prisede hand forneffnde
 Sogneprestis trøst oc vnderuising i den maade/ saa at ieg 25
 en tid bad hannem der om/ at hand vilde tilfammen scriffue
 mig samme Sprock effter som hand brugede dem i afløsningen
 til at trøste Samuittigheder met/ Der gjorde den fromme mand
 gierne/ oc screff mig denne lille Bog ord fra ord/ som i nu see/
 Det behagede den Høyuerdige oc salige mand/ met Gud D. 30
 Morten Luther saa vel/ at ieg maatte vdscriffue hannem dem/
 Thi hand haffde lert oc forfaret i daglige fristelser || mere end 2132
 en gong/ huorlunde de Sprock som wi end vel vide/ at trøste
 off met/ holde sig til bage oc ville icke indfalde naar behoff

gioris/ da er det meget gaat at wi haffue it vist forraad aff
Scrifften/ om det oc det Sprock vil icke vere sterck nock/ at wi
da søge it andet op/ som er ret klart oc vist/ som wi kunde
staa paa/ oc vaare vel behoff/ at huer Christen toge daglige
5 saadane Sprock faar sig/ at bruge dem tit oc offte/ paa det
at naar nøden trenger off/ wi ere da beuebmede oc rustede met
scrifften/ som met det beste Vaaben/ Saa bør eder nu at
haffue denne lille/ men saare nyttelige Bog fiær oc studere
daglige der vdi/ der skal visselige føre sin fruct met sig/
10 oc vel løne arbejdet. Gud beuare eder oc
alle fromme Christne vdi denne
nødsommelige tid.

L. V. T.

Vitus Theodorus.

Nøgne deylige Sprock aff den Hellige 211

Scriff/ for en bedrøffuit Samuittighed etc.

Esai. Lij.

S Andelige drog hand vor Siugdom oc lagde paa sig
vor pine oc wi hulde hannem for den/ som vaar 5
plagit oc straffit aff Gud/ men hand er saargiort
for vore misgerninger/ oc slagit for vore Synders Skyld/ Strafs-
fen ligger paa hannem/ paa det/ wi skulde haffue fred/ oc wi
ere helbrede giorde ved hans Saar/ wi ginge alle vild/ huer
saa paa sine veye/ men **HEXAVI** faste alle vore synder 10
paa hannem.

i Pet. ij.

Hand haffuer self offret vore Synder paa sit Liff/ paa
det/ at wi skulle vere fri fra Synden/ oc leffue effter retferdig- 212
hed/ ved hues Saar i ere blesne sunde. ||

i Timoth. i. 15

Thi det er io visselige sant/ oc it dyrebart ord/ at Jesus
Christus er kommen til verden/ at salige gøre Syndere/ iblant
hvilcke ieg er den største/ Men der saare er Barmhiertighed
mig vederfaret paa det/ at Jesus Christus vilde først giffue
til kende ved mig/ taalmodighed/ alle dem til it exempel/ som 20
skulle tro paa hannem til det euige liff.

* Det forset dig ocsaa til hannem/ saa vel som Paulus/ saa
bliffuer du from oc salig.

i Timoth. ij.

Thi der er en Gud/ oc en Neglere mellem Gud oc menni- 25
sten/ som er det Menniske Jesus Christus/ som haffuer giffuit
sig self til en igenløselse.

Seb. ij.

Lige som det er Mennisten sticket at hand skal en tid
dø/ der effter dommen/ || saa er Christus en tid offret at bort- 30 211

rage mangis synder/ men den anden tid/ skal hand obenbaris/
foruden Synd/ dem/ som blic efter hannem til salighed.

Eph. i.

Ved Christi blod haffue wi igenløfsen/ som er syndsens
5 forladelse/ efter hans naadis rigdom.

i Cor. j

Jesus Christus er gjort oss aff Gud til visdom oc til ret-
ferdighed/ til hellighed oc til igenløfsen.

* Est du en synder oc wretferdig bekende det/ oc flage det
10 faar Christus/ holt hannem for din eneste salighed/ saa er
Christi verferdighed din egen oc stuler dig alle dine synder/
15 at de kunde icke gjøre dig skade. ||

Rom. v.

Chi der som wi ere forligte med Gud/ ved hans Søns død/
15 det wi vaare end nu Syndere/ Snor meget mere skulle wi
bliffue salige vid hans pine/ efterdi wi ere nu forligte.

Galat. j.

Christus haffuer giffuit sig self for vore Synder/ at hand
vilde fri oss fra denne onde verden/ efter Guds oc vor Faders
20 vilie.

Collos. ij.

Gud haffuer gjort oss leffuende ved Christum/ oc haffuer
skenct oss alle Synder/ oc afflæt den handskrift som vaar
mod oss/ Suilcken der haffde sin mact ved Skickelser oc vaar
25 mod oss/ den borttog hand oc festede den paa faarsit/ oc vd-
drog Førstedøme oc de veldige/ oc obenbarlige drog dem frem
30 at besee/ || oc gjorde en Triumph aff dem/ ved sig self.

Matth. jp

De stercke haffue icke Løge behoff/ men de Singe. Jeg er
30 kommen at kalde syndere til bedring oc icke de fromme.

* Der faar siger Gud ved propheten Ezech. 18. Jeg vil icke
en Synders død/ men mere/ at hand skal omuende sig oc leffue.

Matth xj

Kommer hid til mig/ alle i som arbejde oc ere besvarede
ieg vil verquege eder. Tager mit Nag paa eder/ oc lærer aff
mig/ thi ieg er sagtmødig/ oc ydmyg aff hiertet. Saa stulle i
finde rolighed for eders stæle. Thi mit Nag er søt och min
byrde er læt. 5

* Ued troen til Christum kommer mand til hannem naar wi
tro/ Gud er || oss naadig/ at hand mener oss det trolige/ at
hand haffuer forladet oss alle Synder/ at Christus haffuer
giort fylleste for alle vore Synder/ at wi ere Guds børn oc
arffvinge. Thi saa siger Christus. 10

Joan. vi.

Suo der kommer til mig/ den hunger aldri/ oc huo der
troer paa mig/ den tørster aldri.

* Saadant ic menniske fand huerken Døden/ Synden/ 15
Dieffuelen oc ey heluede gøre skade/ hand fand oc icke bliffue
fordømt/ men bliffuer euige salig ved Troen oc en hiertelig
tillid/ paa Guds sande ord oc store naade/ misfæmhed oc barm-
hiertighed. Thi saa siger Christus selff.

Joan v.

20

Sandelige Sandelige siger ieg eder/ Suo der hører mine
ord oc troer || den/ som mig haffuer vdsent/ hand haffuer det
euige lifff/ oc kommer icke til dommen/ Men er hen trengt
igennem fra døden til lifffuit. 25

* Ey en trøstelig ting er det/ at en Christen ved den timelig
død/ trenger sig hen til det euige lifff.

Joan viij.

Sandelige sandelige siger ieg eder huo der vil holde mine
ord (det er bliffue der ved/ tuile inted der paa/ men tro stæde-
lige/ at hand haffuer saacet ved mig oc for min skyld en naadig
Gud oc barmhiertig Fader i Simmelen) hand skal icke see
døden euindelige. 30

* Det er Gud Faders oc Guds Søns tierlige vilie/ at saadant ic menniske/ som bliffuer i Troen/ oc tillid paa Guds Naade oc ord/ skal bliffue euige beholden oc salig/ oc at
 230 Synd/ Død/ Dieffuelen oc Heluede mue gøre hannem lige || saa
 5 lidet skade stedze oc altid/ som Christus selff/ Thi ved Troen til Christum bliffue wi Gudz vdualde børn/ som hand siger.

Joan j.

Saa mange som hannem annammede/ dem gaff hand mact/ at bliffue Guds Børn/ de som trode paa hans Naffn. etc

10

Joan vj.

Alt det som min fader giffuer mig/ det kommer til mig/ oc huo som kommer til mig/ den skal ieg icke støde hen vd. Thi ieg er kommen fra Himmel/ icke at ieg skal gøre min vilie/ men hans/ som mig haffuer vdsent. Oc denne er Faderens
 15 vilie/ som mig haffuer vdsent/ at ieg skulde inted miste aff alt det han haffuer giffuit mig/ men at ieg skal det opuecte paa domme dag. Men det er hans vilie/ som mig haffuer sent/
 241 at huo der seer Sønnen/ oc troer paa hannem/ hand || haffuer det euige lifff/ oc ieg skal opuecte hannem paa domme dag.

20

Joan iij

Lige som Mose ophøvede en hugorm i ørden/ saa skal Menniskens Søn ophøyes/ paa det/ at alle de/ som troe paa hannem/ skulle icke fortabis/ men haffue det euige lifff/ Saa haffuer Gud elstt verden, at hand gaff sin eniste Søn der
 25 hen/ paa det/ at alle de som tror paa hannem/ skulle icke fortabis/ men haffue det euige lifff. Thi Gud sende icke sin Søn til verden/ at hand skulde dømme verden/ men at verden skulde bliffue salig ved hannem. Huo der troer paa hannem/ hand skal icke dømmis/ men huo icke troer/ hand er allerede fordømt/
 20 Thi hand trode icke paa Guds enborne Søns naffn.

Rom viij

Et Gud for oss/ huo tør vere mod oss/ som oc icke sparde
 242 sin egen Søn/ men || haffuer giffuit hannem det hen for oss

alle/ huorlunde skulde hand icke skenck off alting met hannem?
 Huo vil flage paa Guds vduolde? Gud er her som gør ret-
 ferdig/ huo vil fordømme? Kristus er her/ som er død/ Ja
 meget mere hand som er opuect/ huilcken der er ved Guds
 Høyre haand oc beder for oss. 5

i Joan. ij

Oc der som nogen synder/ da haffue wi en Talsmand haff
 Saderen/ Jesum Christum/ der retferdig er/ oc hand self er
 forligelsen for vore synder/ men icke alene for vort/ men oc saa
 for den ganske verdens/ Oc der paa mercke wi/ at wi kende 10
 hannem/ der som vi holde hans bud.

* Kristus er oc saa vor Skylddragere/ Thi hand haffuer
 draget alle vore synder paa syn Ryg. Esaiæ Lij. oc haffuer
 fast dem ned i Seluedis affgrund. Mich. vij. Lige som nu
 Kristus || haffuer offueruundet Døden/ Dieffuelen oc Synden/ 15 c1r
 saa skal en Christen offueruinde det altsammen/ Naar hand
 Troer at Døden/ Dieffuelen/ Synden oc Selfuede kunde lige
 saa lidet skade hannem/ som de kunde skade Christo. Thi saa
 siger hand.

Joan. xvj.

20

Saadant haffuer ieg talet met eder/ at i skulle haffue fred
 i mig. I verden skulle i haffue angst/ Men verer trostige/
 ieg haffuer offueruundet verden. Lige saa oc

i. Joan. v.

Alt det som er født aff Gud/ offueruinder verden/ oc vor 25
 Tro er Seyruindingen/ som haffuer offueruundet verden.

* Den Seyruinding haffuer Kristus vor Saliggørere for-
 huerffuit met sin død ||

i. Cor. xv.

c1r

Døden er opsluget i Seyer/ Død huor er din braad/ Self- 30
 uede huor er din Seyer. Men dødsens Braad er Synden oc
 Synsens krafft er Louen. Men Gud vere tack/ som haffuer
 giffuit oss Seyer ved vor Herre Jesum Christum.

* Der faar fand huercken Synden/ Dødens eller Dieffuelen vende saadant it menniske fra Gud/ som Christus siger

Joan. p

15 Mine faaer høre min røst/ oc ieg kender dem/ oc de følge mig oc ieg giffuer dem det euige lifff/ och de skulle icke euindelige omkomme/ oc ingen skal rissue dem aff min hand. Saderen som haffuer giffuit mig dem/ hand er større end alting/ Och ingen fand rycke dem aff mit Saders haand/ Jeg oc Saderen ere ens. ||

ε 20 10 * Er Saderen større end alting/ Kære menniske/ Huor faare bedrøffuer du dig/ huor faar vilt du fortuile/ oc giøre din synd større end Gud er?

j Joan. iv

Den som er i oss/ er større end den der er i Verden.

15 * Sui frycter du dig da for Dieffuelen/ effterdi at Christus din Gud oc Herre haffuer offuerundet hannem/ Sui frycter du dig da for Selffuede/ effterdi at Christus haffuer sønderbrudet det for dig oc alle dem som troer/ Sui frycter du dig da for Synd/ effterdi at hun er opsluget oc bedrit vdi Christi død.

20 Rom. v.

ε 20 Der faare priser Gud sin kierlighed mod oss/ at Christus døde for oss/ der wi vaare end nu syndere/ saa bliffue || wi io meget mere beholne ved hannem for vreden. Effterdi at wi ere blesfne retferdige ved hans blod.

25 * Gud er vor Sader thi wi haffue hans ord/ oc hans Søn Christum/ oc ere ocfaa blesfne hans vdualde Børn/ ved Christum/ Ved huilcken wi haffue faaet arffuedel/ Thi Christus sagde til Magdalena.

Joan. pp.

30 Gack hen til mine Brødre oc sig til dem/ Jeg far op til min Sader oc til eders Sader/ til min Gud/ oc til eders Gud.

Rom. piiiij.

Wi leffue eller dø/ da høre wi Gud til.

Joan. i.

See Guds Lam/ som bær Verdens synder. || € 37

* Min broder du est oc en synder/ saa bær Christus oc dine synder/ Tuil der inted paa/ saa est du allerede fri fra synden oc it Guds Barn. 5

i Pet. i.

Wi ere icke igenløste ved forgængelige ting/ som sølff oc guld/ aff vor forgængelige handel/ Men met Christi dyrebar blod/ som met it wskyldigt oc wbesmittet lams.

i Pet. ij.

10

Christus hassuer self baaret vor synd i sit Legome paa Træet.

i Pet. iij.

Christus hassuer en tid lidt for vore synder/ den retferdige for de wretferdige/ paa det/ at hand kunde føre oss til Gud. || 15

i Joan. i.

€ 30

Jesu Christi blod renser oss/ aff alle vore synder/ der som wi bekende vore synder/ saa er hand trofast oc retferdig/ ath hand forlader oss vore synder oc renser oss aff al wdyd.

Rom. iij

20

Retferdighed faar Gud kommer ved Troen til Jesum Christum til alle oc ossuer alle dem som tro. Thi her er ingen skilsmisse. De ere allesammen syndere/ oc fattis den are/ som de skulde hassue til Gud/ oc de bliffue retferdige vden for-
 tieniste/ aff hans naade/ ved den igenløselse som er skeet ved 25
 Christum Jesum/ huilken Gud hassuer sticket til en Naade
 Stoel/ ved Troen i hans blod/ huor met hand frembiuder den
 Retferdighed/ som gielder faar hannem/ i det/ at hand for-
 lader de synder/ som til forne ere skede/ vnder Guds || taal € 41
 modighed/ som hand bar/ at hand paa denne tid/ fremsette 30
 Retferdighed som gielder faar hannem/ paa det at hand fand
 alene vere retferdig oc gøre den retferdig/ som er aff Troen
 til Jesum.

Rom iiii

Christus er der hen giffuen for vort syndet skyld/ oc opuect
for vor retferdighed skyld.

Rom v.

5 Ved Christum haffue wi en tilgong i Troen/ til denne naade/
i huilcken wi staa/ oc uden ved Christum kommer ingen til
faderen Heb. 12. Ioan. 14.

Exempla.

Ioan viii.

10 Den Sorquinde/ Haffuer ingen fordømt dig/ saa fordømmer
14 icke heller || ieg dig/ Gack hen oc synde frændelis icke mere.

Luce vij.

Siger Christus til den Synderinde/ dine synder ere dig for-
ladne.

15 Luce xij.

Zacheus den Toldnere.

Luce xxiiij.

Den ene Koffuere.

Matth ij.

20 Mattheus den Toldnere.

Luce xxij.

Petrus som forsuor Christum.

Act. ij

Paulus som forfulde Christum fra en stad til en anden. ||

25 ii Reg xii

Dauid/ Der hand haffde bedreffuit hoer och mord/ der faare
sagde Dauid.

Psal. li.

It sønderbrut oc knusit hierte/ forsmaar Gud icke.

ii Paral. xxxiii

Kong Manasses/ efter at hand haffde storlige fortørner
 Gud/ tilbedit affguder/ oc begaaet mange gruselige ting mod
 Guds bud/ oc falt der faare i Kongens haand aff Assyrien/
 Dog alligeuel der hand wende sig til Gud/ och bad om naade/ 5
 tog Gud hannem til sig igen/ oc sette hannem ind igen/ i sit
 Konge rige.

Luce xv.

Den fortabte Søn/ som kom i sin Faders || yndeste igen/ 11
 Aleniste ved en sand bekendelse/ om hans misgerninger/ oc 10
 ved en bøn/ at hand sagde/ Fader ieg haffuer syndet etc.

Luce xviii.

Den obenbare Syndere/ som icke torde opløffte sine øyen/
 Men slo sig faar sit bryst oc sagde/ Gud vere mig Syndere
 naadig. 15

* Der faare tro frilige at vor Herre Christus haffuer gjort
 fyllist for dine Synder/ oc forladet dig dem/ saa est du allerede
 salig/ Thi Gud vil vere vor Naadige oc Barmhiertige Fader/
 Fordi at wi tro paa Christum/ oc anamme hannem/ som hand
 haffuer loffuit oss/ vdi Propheterne/ ved den hellig Mand/ som 20
 her efter følger.

Esai. xliij.

Jeg er den/ som affletter dine misgerninger for min Skyld.||

Zacha. ij

11 21

Suo der rører eder/ hand rører min øyesten. 25

Jere. xxxi

Jeg vil vere eders wretferdighed naadig/ oc ieg vil icke
 mere fomme eders synder ihw

Psal. xxv

SIKKÆRTS veye ere idel misfundhed oc sandhed/ alle 30
 dem/ som holde hans bud oc vidnesbyrd.

Psalm lxxviii

Gud legger oss byrde paa/ men hand hjælper oss ogsaa.
Vi haaffue en Gud som hjælper/ som redder oss aff Døden.

Joel ii.

20 5 Vender eder til HÆrens eders Gud/ Thi hand er miskun-
delig oc Barmhiertig/ Taalmodig oc fuld aff Barmhiertighed/
oc tilgiffuer misgerninger.

* Paa disse oc andre saadane Sprock høyr Troen.

Iere v.

10 HÆre dine øyen see paa Troen.

Matth viij.

Se dig lige som du Troer. Item o Quinde din Tro er
stor/ dig se lige som du troer. Matth. xv.

Matth ij.

15 Din tro haaffuer hjælpet dig.

Act. xv.

Troen renser hiertit.

* Det vnde oss vor Kære Gud/ ved Christum Jesum hans
søn vor Herre

20

AMEN.

Troftelige Sprock for den D 3 r Christne Kircke.

Esa. xliij.

3 Jon siger/ HÆRen haffuer forladit mig/ HÆRen
haffuer forglemt mig/ Kand nogen Quinde forglemme 5
si spæde Barn/ at hun icke forbarmer sig offuer hendis
liffsens fruct/ oc der som hun end forglemmer det/ da vil ieg
dog icke forglemme dig etc. Du skal fornemme/ at ieg er HÆ-
REN/ oc at ingen skal bliffue beskemmet/ som bier effter mig.

Psal. xliij. 10

Svi bedrøffuer du dig min Siel/ oc est saa wrolig i mig/
Bie effter Gud/ thi ieg skal tacke hannem/ at hand er mit an-
fictis hielp/ oc min Gud. || D 3 v

Den xxv: Dauids Psalme/ som er en 15 deylig Bøn at Gud vil styre/ oc regere/ forlade Synder/ træste oc redde.

Effter dig HÆRe lengis mig/ Min Gud ieg haaber
paa dig/ lad mig icke bliffue beskemmet/ at mine
Siender icke skulle glede sig offuer mig.
Thi der bliffuer ingen beskemmet som bier effter dig/ men 20
de skulle bliffue beskemme/ som ere/ hine wnyttige foractere.
HÆRe wise mig dine weye/ oc lær mig dine stie.
Led mig i din sandhed/ oc lær mig/ Thi du est den Gud/
som mig hielper/ daglige bier ieg effter dig.
Tack HÆRe paa din Barmhiertighed oc paa din miskund- 25
hed/ som haffuer verit aff Verdens begyndelse.
Kom icke min yngdoms synder ihu/ oc mine offuertredelser/
men kom mig || ihu/ effter din Barmhiertighed/ for din mi- D 4 r
skundheds skyld.
HÆRen er god oc from/ der faare vnderuiser hand syn- 30
dre paa weyen.

Hand ledsager de elendige ret/ oc lærer de elendige sin vey.
 Herrens veye ere idel misfundhed oc sandhed/ dem som holde
 hans bud/ oc vidnesbyrd.

HERRE ver naadig mod min misgerning/ som er stor/ for
 5 dit naaffn skyld

Suo er den som frycter HERREN/ hand skal vnderuise
 hannem den beste vey.

Sans Siel skal bo i det gode/ oc Sæden skal beside iorden.

HERRENS Hemmelighed er iblant dem som hannem frycte/
 10 oc hand lader dem faa sin Pact at vide.

Mine øyen see altid til HERREN/ Thi hand skal drage
 mine Syder aff garnet.

Vent dig til mig oc ver mig naadig/ Thi ieg er enlig oc
 elendig.

15 Mit hiertens angist er stor/ led mig aff min nød. ||

20 See til iammer oc elendighed/ forlad mig alle mine synder.
 See til/ at mine Siender ere faa mange/ oc hade mig aff
 rer ondskaff.

Beuar min Siel oc fri mig/ lad mig icke bliffue bestemmet/

20 Thi ieg tror paa dig.

Godhed oc Fromhed beuare mig/ Thi ieg bier effter dig.

Gud fry Israel/ aff al sin nød.

Den xxxiii. Davids Psalme den tid

hand foruende sin Stidelse faar Abimelech/

25 som dross hannem fra sig/ oc hand
 gick bort.

* Oc er en Tacksigelse for de aandelige gaffuer/ at Gud
 bønhører/ hjælper/ trøster oc bestermer sine i alle honde nød. ||

30 **J**eg vil altid loffue Herren/ Sans loff skal altid vere i
 min mund.

Min Siel skal rose sig aff Herren/ at de elendige
 kunde høre det oc glede sig.

Priser Herren met mig/ oc lader oss til sammen ophøye
 hans naaffn.

Der ieg søgte effter Herren/ suarede hand mig/ oc reddede
mig aff al min fryct

Suo der seer til hannem oc løber til hannem/ hans ansiet
bliffuer icke bestemmet.

Der den elende robte/ hørde Herren oc halp hannem aff al
sin nød. 5

Guds Engel leyret sig trint omkring dem/ som hannem
frycte/ oc hielper dem vð

Smager oc seer huor venlig Herren er/ Salig er den som
troer paa hannem. 10

Frycter Herren i som ere hans helligen/ Thi dem som han-
nem frycte fattis inted

De rige skulle vere nødtørtige oc hungrige/ men de som
søge effter Herren/ dem fattis inted paa nogit gaat

Kommer hid Børn/ hører mig/ Jeg vil lære eder Herrens
fryct. 15

Suo er den som begerer it gaat leffnit/ || oc haffde gerne
gode dage? 20

Beuar din tunge fra ont/ oc dine læbe at de tale icke falskt
Lad aff det onde oc gør gaat/ atspør fred oc søge effter
hannem. 25

Herrens øyen see paa de retferdige/ oc hans øern paa deris rob
Men Herrens Ansiet staar offuer dem/ som gøre ont/ at
hand fand oprycke deris ihukommelse aff iorden.

Naar de retferdige robe da hører Herren oc redder dem
aff all deris nød 25

Herren er nær hoff dem/ som haffue it sønderknuist herte/
oc hielper dem/ som ere misfyrstige i deris synd

Den retferdige maa megit lide/ men Herren hielper hannem
aff alt det 30

Sand beuaret hannem alle hans been/ at der bliffuer icke
it sønder brudet aff dem

Wlycke skal fla den wgodelige ihel/ oc de som hade den
retferdige skulle haffue skyld.

Herren Frier sin tieneris Siel/ oc alle de som tro paa han-
nem skulle icke haffue skyld. || 35

22: **Den lxxxv. Psalme/ som er Aore Børns**

Psalme faare at sunge.

* Det er en Bøn/ at Gud vilde forbarne sig offuer sin kircke
oc giffue naade/ fred och velsignelse igen.

5 **S**EXXV du som hassuer verit Naadig i fordum tid i
dit land/ oc hassuer frøit de fangne aff Jacob.

Du som hassuer forladit i Fordum tid/ dit folk deris
misgerning/ oc skint alle deris Synder. Sela.

10 Du som i fordum tid togst al din vrede bort/ Oc vende dig
fra din vredis hastighed.

Trøste oss Gud vor Salighed oc lad aff din vnaade off-
uer oss.

Vilt du da euindelige vere vred paa oss/ Oc lade din vrede
gaa stedze och altid

20 15 Vilt du da icke verquege oss/ at || dit folk maatte glede sig
offuer dig.

Herre vise oss din naade oc hielp oss.

Ah kunde ieg høre at Gud Herren vilde tale/ At hand vilde
tilfge sit folk oc sine helligen fred/ paa det/ at de skulle icke

20 giffue dem til nogen daarlighed.

Dog er io hans hielp nær hoss dem som hannem frycte/ at
are skal bo i vort Land.

At miskundhed oc sandhed kunde møde huer andre/ Ret-
ferdighed oc Fred kunde fyste huer andre.

30 At Sandhed kunde vope paa iorden/ oc Retferdighed kunde
see ned fra Simmelen.

At Herren vilde ocfaa gøre vel mod oss/ at vort Land
kunde giffue sin fruct

35 At retferdighed kunde dog bliffue faar hannem oc gaa
faat sig.

Nogle Ordsprock om Troen aff det

Gamle oc Ny Testamente. ||

1231

- G**ld du seer til Troen Jere. v.
 Den retferdige lessuer aff Troen Abac. 2.
 Der som i icke tro/ saa kunde i icke bliffue ved/ 5
 men forfaris Esa. 7
 Salige ere alle de/ som forlade sig paa dig. Psal. 2.
 Abraham trode oc det er hannem regnit til retferdighed
 Gene. 15.
 Troen bliffuer icke bestemmet Dan. 3. 10
 Tro paa Gud/ saa hjælper hand dig. Eccle. 2.
 Suo icke Troer/ hand er allerede fordømt Joan. 3.
 Suo som icke Troer/ hand skal fordømmis Marci 16.
 De som Tro/ dem haffuer hand giffuit mact at vere Guds
 Børn. Joan. i. 15
 Wi haffue alle annammet aff hans suidhed/ Item naaden
 er ved Jesum Christum Joan. i.
 Sandelige Sandelige siger ieg eder/ Suo der hører mine
 ord oc troer paa den som meg haffuer vdsent/ hand haffuer
 der euige liff/ oc kommer icke i dommen/ || men hand haffuer 20 1230
 trengt sig igennem fra døden til liffuit. Joan. 5.
 Det er Saderens vilie/ som mig haffuer vdsent/ Suo der
 Troer paa Sønnen/ hand haffuer det euige liff/ Oc ieg skal
 opuecke hannem paa domme dag. Joan. 6.
 Gud er alle Tro menniskers Salighed. Joan. 4. 25
 Suo der tror paa mig/ hand skal lessue/ alligenel at hand
 døer/ Oc huo der lessuer oc tror paa mig/ hand skal icke dø
 euindelige. Joan. 11.
 Salige ere de som icke see och Tro dog. Joan. 20.
 Suo der Troer paa Sønnen/ hand haffuer det euige liff/ 20
 men hvo der icke Troer/ hand skal icke see liffuit/ men Gudz
 vrede bliffuer offuer hannem Joan. 3.
 Der trøstig min daatter/ din Tro haffuer hulpet dig Matth. 9.

Gaek bort/ dig ske lige som du trode. Matth. viij. ||

12 31 O Quinde din Tro er stor/ dig selige som du vilt Matth. 15.

Jesus gjorde mange andre Tegen/ som icke ere skreffne i denne bog men disse ere screffne/ at i skulle tro/ at Jesus er
5 Christus Guds Søn/ oc at i haffue lifffuet ved troen til hans
naffn Joan. 20.

Saa holde wi nu/ at mennisten bliffuer retferdig ved Troen/
alene/ foruden Louens gerninger Rom. 3.

10 Effterdi at wi ere bleffne retferdige ved Troen/ saa haffue
wi fred met Gud/ ved vor Herre Jesum Christum. Rom. 5.

Der som du bekender/ Jesum met munden at hand er
Serren/ oc Troer der i dit herte/ at Gud haffuer opreect han-
nem fra de døde/ saa bliffuer du salig/ Der som mand Troer
aff hiertit/ da bliffuer mand retferdig/ Oc der som mand be-
15 kender met munden/ saa bliffuer mand salig. Thi Scrifften
20 siger/ Saa der Troer paa hannem/ hand bliffuer icke || bestem-
met Rom. 10.

Saa holde wi nu/ at mennisten bliffuer aleniste retferdig
ved Troen. Rom. 3

20 Den retferdige skal lessue aff sin Tro. Rom. 1.

Retferdighed/ som gelder saar Gud/ Kommer aff Troen.
Rom. 3.

I alle ting griber sat paa Troens skjold/ met huilken i
kunde vdslycke alle den skalckis gloende pile. Ephe. 6.

25 Vden Troen/ er det vnueligt at vere Gud behagelig.
Ebre. 11.

Alle de som tro paa hannem/ de skulle faa ved hans naffn
syndfens forladelse. Act. 10.

30 Tro paa Jesum Christum/ saa bliffuer du oc dit gantcke
huff saligt. Act. 16

Jeg haffuer min retferdighed icke aff Louen/ men ved
Troen til Jesum Christum. Philip. 3.

Wi bliffue foruarede til salighed ved Guds krafft/ ved
Troen. i. Pet. i.

35 I Christo gelder huercken omsterelsen eller forhuden noget/
81 men Troen ||/ som arbejder ved tierlighed. Gal 5.

Suilken Mand der bekender/ at Jesus Christus er kommen
i fødet/ hand er aff Gud/ i. Ioan. 4.

Suo det bekender/ at Jesus er Guds Søn i hannem boer
Gud oc hand i Gud/ oc wi hassue det bekent oc troe etc. ibidem.

Suo der tror at Jesus er Christus/ den er sød aff Gud/ 5
I. Ioann. 5.

Alt det der er sød aff Gud/ offueruinder verden/ Oc denne
vor Tro er Seyruindingen/ som offueruinder verden. Suil-
ken er den der offueruinder verden/ uden den der Tror/ at
Jesus er Guds Søn ? ibidem. 10

Den som Tror paa Guds Søn/ hand hassuer vidnesbyrd
i sig self/ Oc strap der efter følger/ Oc det er vidnesbyrdit/
Thi hand hassuer giffuit oss det euige lif. ||

Her efter følger den velsignelse/ som 51r
vor Herre Gud sagde offuer Israels Folk. 15
Nume. 6.

HEXXÆN velsigne dig oc beuare dig.

HEXXÆN opliuse sit ansiet offuer dig oc vere dig naadig.

HEXXÆN opløffte sit ansiet offuer dig/ oc giffue dig fred.

Psal. xxxii. 20

Saligt er det menniske som HEXXÆN icke til regner sine
misgerninger oc i hues Mand der er ingen falskhed. || 52r

En merckelig tacksigelse oc Bøn.

G Almectige/ Sande oc Lefuende Gud/ vor Salig-
gørers Jesu Christi euige Fader/ du som hassuer 25
obenbaret dig faar oss/ aff din store Barmhiertighed/
Oc sagt om din Søn Jesu Christo/ Denne skulle i høre/ Du
som hassuer skabt oc opholder alting/ med din euige Søn Jesu
Christo/ oc den Sellig Mand/ viff/ retferdig/ en naadig Gud/

en dommere oc hielpere/ Jeg beder dig/ forbarne dig offner
 mig/ for din kære Søn Jesu Christi Skyld/ som du haffuer
 sticket til it Offer for oss/ oc til en Middeler oc Talsmand/
 Oc giff mig den Hellig Aand/ som vdgaaer aff dig Fader oc
 5 din Søn/ At hand lær mig rettelige at paaFalde dig/ du euige/
 sande Gud/ som haffuer obenbaret dig i Christo/ oc at hand
 lær mig rettelige at tacke dig/ oc leffue vdi en ret lydighed/
 10 som || dig behager/ vdi Guds fryct oc en ret tro oc tillid paa dig.

Jeg tacker dig Almectige Gud vor Saliggørers Jesu
 10 Christi Fader/ at du haffuer obenbaret dig faar oss/ oc sent
 din Søn til verden/ oc sticket hannem til it offer for oss/ och
 haffuer giffuet oss dit Euangelium oc lærdom oc beuarer oss
 det til gode/ Du haffuer vdualt dig en euig Kircke/ oc forlader
 oss vore synder/ oc annammer oss til naade/ for din Søn
 15 skyld/ oc vilt visselige bønhøre oc hielpe oss och giffue oss den
 Hellig Aand oc det euige lif.

Jeg tacker oc saa dig/ O Herre Jesu Christe/ at du est død
 for oss/ oc løffte den retferdige oc forferdelige Guds vrede
 mod vore synder/ paa dig/ oc forligte oss met din euige Fader/
 20 oc est opstanden igen af døde/ at regere oc salige gøre oss/ oc
 gaffit oss dit Euangelium oc vilt beskerme oc giffue oss den
 25 euige salighed. ||

Jeg tacker oc dig/ du Euige Hellig Aand/ at du oplufter
 oss/ oc giffuer oss forstand paa den Guddommelige Lærdom/
 25 oc gode Raad/ oc regerer oc leder vort hierte til dydelighed.

Jeg tacker dig euige Gud du som obenbarede dig i Christo/
 for alle dine velgerninger/ for du holder din lærdom oc kircke
 ved mact/ for gaat regemente/ næring/ fred/ oc formildelse
 paa vor straff.

30 * Her kand mand læse de thi Budord/ Troen/ Fader vor
 oc den xxv. Psalme Effter dig Herre lengis mig etc. som findes
 til forne i denne bog.

En Bøn der effter.

W Almechtige/ sande oc leffuende Gud/ vor Herris Jesu Christi euige Sader/ du som haffuer sagt/ Saa sandelige som ieg leffuer/ vil ieg icke en synders død/ men at hand skal omuende sig/ oc bliffue ved lifuit/ || Jeg 5 53v
beder dig/ forlad mig alle mine synder oc forbarme dig offuer mig/ for din Sønns Jesus Christi skyld/ oc regere mig med din Hellig Aand/ omuende mit gantste hierte varafftelige til dig/ oc hielp mig i min nød som mig paa henger. *N.* giff ic saligt Regement i din kircke oc i dette land/ Beuare oc regere oss 10
alle sammen til vor salighed oc til din ære.

O Herre Jesu Christe Guds Søn Du som est død paa faarsit for oss/ oc haffuer dog offueruundet døden oc est opstanden igen aff din Guddommelige krafft/ oc leffuer oc regerer i euighed/ du som haffuer sagt. Kommer til mig alle i som 15
ere elendige oc besuarede/ Jeg vil verquege eder. Jeg beder dig aff hiertet/ forbarme dig offuer mig oc bønhoere mig/ som du bønhoerde den Cananeiske Quinde/ oc ver min Talsmand hoss den euige Sader/ oc giff mig din Hellig Aand/ som du haffuer loffuit. Jeg vil icke forlade || eder Saderløse/ men ieg 20 54r
vil komme til eder. Paa denne din foriettelse falder ieg paa dig/ effter din befalning oc beder dig/ regere mig med
din Hellige Aand i mit gantste leffuit.

Amen.

S. G. S. V. D. A.

25

Prentet i den Kongelige stad
Kiøbenhaffn aff Hans Vingaard
Aar M. D. L.